

Josip Lisac
Zadar

POLJSKI UČENJAK O ISTARSKIM GOVORIMA

Mieczysław Małecki, *Slavenski govori u Istri*, Hrvatsko filološko društvo – Rijeka, Rijeka, 2002.

Poljski se slavist Mieczysław Małecki (1903.–1946.) mnogo bavio hrvatskim dijalekatnim stanjem, a proučavao je i neke nehrvatske idiome srednjojuznoslavenskoga dijasistema, prvenstveno crnogorske, pa i druge južnoslavenske govore, poglavito makedonske. Tim je svojim radom stekao znatne zasluge, a istakao se i u proučavanju poljske dijalekatne situacije, i to osobito znatnim prinosom lingvističkoj geografiji u suradnji s K. Nitschom. Sve u svemu, u svom se radu iskazao kao lingvist znatna formata, kao autor koji je unapređivao i samu metodologiju proučavanja južnoslavenskih dijalekata. Glavna djela Małeckoga, koja zanimaju hrvatske dijalektologe, njegove su knjige o čakavizmu i o dijalekatnom stanju u Istri. Već se odatle jasno vidi da je poljski učenjak mnogo proučavao čakavštinu, međutim, bavio se i govorima ostalih hrvatskih narječja, pa tako i idiomima karaševskoga područja u Rumunjskoj, a to su govori što pripadaju torlačkom narječju. Interes za čakavštinu dokazuje i rasprava Małeckoga o govorima otoka Krka, objavljena 1929. na poljskom i 1963. u prijevodu na hrvatski (*Filologija*, br. 4). Sada se u prijevodu pojavila i knjiga o istarskim govorima, i to s donekle prilagođenim naslovom. Knjigu je prevela dr. Barbara Križan - Stanojević, istaknuta djelatnica Odsjeka za slavenske jezike i književnosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu.

Sigurno je Hrvatsko filološko društvo – Rijeka (i suizdavač Graftrade d.o.o. Rijeka) dobro učinilo objavljujući knjigu M. Małeckog *Slavenski govori u Istri*. Ona nam je potrebna, a bila je teško dostupna, što zbog uopće teške dostupnosti, što zbog teškog snalaženja mnogih u poljskom jeziku. Kako kaže poljski naslov knjige objavljene 1930., to je doista pregled slavenskih govora u Istri. Obuhvaćeni

su, dakle, i slovenski govori, također perojski govor Crnogoraca. Usput spominjem da je prije nekoliko godina *Tabula* (br. 2, 1999.), časopis Filozofskog fakulteta u Puli, u cijelosti posvećena Peroju; također su *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* nedavno (knj. 23-24, 1997.–1998.) donijele prilog Ankice Čilaš i Mije Lončarića o Peroju. Mnogo se više novih spoznaja skupilo u međuvremenu o istarskoj čakavštini (R. Bošković, B. Crljenko, N. Draščić odnosno Vivoda, M. Hraste, P. Ivić, B. Jurišić, J. Kalsbeek, I. Lukežić, M. Menac-Mihalić, M. Milevoj, M. Mogaš, F. Mohorovičić-Maričin, A. Peco, L. Pliško. I. Popović, J. Ribarić, Š. Ružić-Sudčev, P. Šimunović, R. Ujčić, W. Vermeer, S. Vranić, S. Vukušić itd.), što je i naravno, jer je Istra velikom većinom čakavska, ali nam je djelo poljskog dijalektologa ipak i danas vrlo korisno.

Kako se zna, Mačekovi govore u Istri dijeli na čakavske, slovenske, čakavsko-slovenske, štokavske i štokavsko-čakavske. Uz to tumači i povijest naseljavanja Istre. Na kraju su vrlo važne karte. Razumije se, bila bi moguća (i potrebna) drugačija klasifikacija dijalekata u Istri, ali ovo nije prilika da se o tom detaljno raspravlja. U Istri očito ima i štokavizama, ali su oni u Mačekovoga (kao i u nekih drugih) prenaplašeni; bilo je i zanemarivanja istarskih štokavizama. Raspravljanje Mačekovoga o razlikovanju čakavštine i štokavštine vrlo je solidno, svakako utemeljenije od nekih pojednosti glede bilježenja dijalekatnoga materijala, osobito u pogledu akcenta. U svemu, sigurno bi bilo vrlo korisno da je izdanje opskrbljeno popratnim materijalima. Bilo bi to korisno i stručnjacima, ali i ostalim čitateljima.